

ОСВІТНЬО-ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

6. Tenischeva, V.F. (2008). Integrativno-kontekstnaya model formirovaniya professionalnoy kompetentsii [Integration-context model of the formation of professional competence]. Extended abstract of candidate's thesis. Moscow, 46 p. [in Russian].

7. Tryapitsyn, A.V. (2006). *Tendentsii razvitiya postdiplomnogo pedagogicheskogo obrazovaniya v*

sovremennoy sotsiokulturnoy situatsii [Trends in the development of postdimensional pedagogical education in the contemporary socio-cultural situation]. *Razmyishleniya o postdiplomnom obrazovanii* [The reflections concerning the postgraduate education]. I.S. Batrakova, T.V. Scherbova (Ed.). St. Petersburg, pp. 10–18. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 04.09.2017

УДК 378:811(07)

Ольга Осова, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри іноземної філології
Комунального закладу "Харківська гуманітарно-педагогічна академія" Харківської обласної ради

ОСВІТНЬО-ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

У статті розглянуто освітньо-виховні можливості інноваційних технологій у процесі навчання іноземних мов, які полягають у зміні ролі викладача, що передбачає організацію педагогічної суб'єкт-суб'єктної взаємодії з високим ступенем інтенсивності іншомовного спілкування. Доведено, що впровадження інноваційних технологій у процес навчання іноземних мов сприяє підвищенню мотивації студентів до професійної взаємодії; розвитку особистісної рефлексії та звички до самоконтролю; орієнтації на міжособистісне спілкування і вплив на психологічну і соціальну структуру особистості; орієнтації на творчий характер навчальної діяльності, розвиток критичного або творчого мислення студентів; орієнтації ретельно підібраних видів навчальної діяльності на реальні ситуації; створенні умов для шпунтного іншомовного середовища, що в цілому позитивно впливає на результати іншомовної підготовки та значно підвищує рівень іншомовної комунікативної компетенції студентів.

Ключові слова: інноваційні технології, процес навчання, іноземна мова, освітньо-виховні можливості, викладач, студент.

Лит. 10.

Ольга Осоя, кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранной филологии
Комунального учреждения "Харьковская гуманитарно-педагогическая академия"
Харьковского областного совета

ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ВОСПИТАТЕЛЬНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

В статье рассматриваются образовательно-воспитательные возможности инновационных технологий в процессе обучения иностранным языкам, которые предполагают изменение роли преподавателя, предусматривающей организацию педагогического субъект-субъектного взаимодействия с высоким уровнем интенсивности общения на иностранном языке. Доказано, что использование инновационных технологий в процессе обучения иностранным языкам способствует повышению мотивации студентов к профессиональному взаимодействию; развитию рефлексии и навыков самоконтроля; ориентации на творческий характер учебной деятельности, развитию критического или творческого мышления студентов; ориентации тщательно подобранных видов учебной деятельности на реальные ситуации; предоставление возможности для искусственной иноязычной среды, которая в целом позитивно влияет на результаты иноязычной подготовки и значительно повышает уровень иноязычной коммуникативной компетенции студентов.

Ключевые слова: инновационные технологии, процесс обучения, иностранный язык, образовательно-воспитательные возможности, преподаватель, студент.

Olha Osova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the Foreign Language Department, Municipal
Establishment "Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy" of Kharkiv Regional Council

THE EDUCATIONAL POTENTIAL OF INNOVATION TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING

The article concerns the educational potential of innovation technologies in the process of foreign language teaching, it lies in the change of teachers' role, when pedagogical subject-subject interaction with intensive foreign language communication is organized. It has been proved that the implementation of innovation

ОСВІТНЬО-ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

technologies in the process of foreign language teaching promotes the students' motivation to the professional interaction; the development of personal reflection and self-control habits; the orientation to interpersonal communication and influence on psychological and social personality structure; focus on the creative aspects of educational activities; the development of students' critical and creative thinking; the orientation of carefully selected types of educational activities to real situations; the creation of favourable conditions of simulated the foreign language environment, which, in the whole, positively influences on the results of foreign language training and significantly increases the level of students' foreign language competence. It has been found out that the realization of innovation technologies in foreign language teaching encourages the activation of students' professional disciplines knowledge, promotes interdisciplinary connections; it helps to naturally integrate the students' knowledge in different branches in the course of solving one problem. The research has shown that any selected educational technology has to correspond to the following conditions: the organizational, content-procedural, social-psychological and humanistic orientation. An important place is occupied by the social-psychological problems solution: the foreign language communication skills mastering, the investigation of group processes influence on progress in studies, the personal development in collective educational interaction.

It has been found out that the implementation of the innovation technologies in the process of foreign language teaching encourages the students to work with information on their own, to make decisions, to learn in the dialogue form (dialogue of cultures), develops social behaviour skills, helps to organize an effective communication with representatives of other cultures, forms the qualities of interculturally-oriented personality that is characterized by the polyphony world outlook.

Keywords: *the innovation technologies, an educational process, a foreign language, the educational potential, a teacher, a student.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. На сучасному етапі розвитку суспільства та освіти навчання іноземних мов посідає одне з пріоритетних місць у професійній підготовці й особистісному розвитку сучасних педагогів. Внаслідок розуміння сучасних тенденцій інтеграції та глобалізації, які дедалі більш охоплюють українське суспільство загалом та освіту зокрема, виникла потреба перегляду існуючих підходів та технологій іншомовної підготовки педагогічних працівників різних спеціальностей з метою надання більшої пріоритетності й ваги формуванню компетентності в іноземній мові та іншомовному мовленні професійного спрямування.

У Законі України “Про освіту” зазначається, що “метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості й найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання піднесених моральних цінностей, формування громадян, готових до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій підставі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу” [3].

Суспільство потребує вчителів іноземної мови, які відзначаються високим рівнем комунікативної культури, творчості, міжкультурної толерантності. Безперечно, нові вимоги актуалізують проблему удосконалення професійно-педагогічної компетентності вчителя іноземної мови, сприяють пошуку інноваційних освітніх технологій.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Необхідність упровадження інтерактивних технологій навчання іноземних мов обґрунтовано

в працях науковців Л. Гейхмана, О. Зубенко, С. Медведєва, Г. Попова та ін.; використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови – І. Костікової.

У роботі І. Шишової визначається потенціал проектної технології у навчанні іноземним мовам обдарованих дітей. Різні аспекти впровадження інноваційних технологій у професійній діяльності знайшли висвітлення у працях таких науковців: теоретичні питання педагогічної інноватики (Л. Гусак, Л. Даниленко, І. Дичківська, І. Підласий, С. Сисоєва, М. Чепіль, О. Шапран та ін.); упровадження педагогічних технологій у вищих навчальних закладах (В. Паламарчук, О. Пехота, І. Прокопенко, Г. Селевко та ін.). Науковці звернули увагу на впровадження педагогічних інновацій в освітньому процесі школи (Л. Березівська, І. Богданова, О. Коберник та ін.); творчий розвиток вчителя в умовах інноваційної діяльності (І. Аркін, А. Гільбух, В. Загвязинський, М. Поташнік, Н. Юсуфбекова та ін.); готовність педагога до інноваційної діяльності (О. Біляковська, Т. Демиденко, Н. Клокар, К. Макагон, Л. Морська, Т. Перецькостова, В. Уруський та ін.).

Використання інформаційно-телекомунікаційних технологій в освітньому процесі загалом і в навчанні іноземних мов зокрема аналізувалися в наукових публікаціях українських (І. Костікової, С. Машбиця, Н. Морзе, І. Підласого, П. Сердюкова) та російських (В. Беспалька, М. Бовтенко, І. Захарової, В. Монахова, О. Смолянінової) учених.

Незважаючи на широке коло існуючих досліджень, що розвивають різні аспекти

ОСВІТНЬО-ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

навчання іноземних мов, проблема визначення освітньо-виховних можливостей інноваційних технологій у процесі навчання іноземних мов потребує детального вивчення.

Метою статті є розкриття ключових освітньо-виховних можливостей інноваційних технологій у процесі навчання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Потреба сучасного суспільства в спеціалістах, які вільно володіють іноземною мовою в побуті та в професійній діяльності, зумовлює необхідність пошуку нових технологій навчання, які б відповідали специфіці предмета “Іноземна мова”, та сприяли здобуттю нових знань та вдосконаленню рівня мовної й мовленнєвої підготовки.

Як стверджує дослідник В.П. Безпалько, перехід у практиці вищої освіти до педагогічної технології означає “рішучий перехід у педагогічній науці від широко розповсюдженої підміни наукового дослідження наукоподібною демагогією... до пошуку дійсно фундаментального та прикладного педагогічного знання, яке здатне стати безпосередньою виробничою силою в удосконаленні навчальної практики” [2, 4].

Процес оволодіння іноземною мовою у ВНЗ сьогодні, безумовно, вимагає системного аналізу мовленнєвої діяльності з психолінгвістичних, лінгвістичних та психологічних позицій. Як стверджує І.О. Зимня, засвоюючи іноземну мову, суб’єкт навчання не одержує безпосередніх знань про навколишню дійсність, він лише вивчає засіб формування й вираження думки про світ, закономірності якого є предметом інших дисциплін. Той, кого навчають, одержує відомості про культуру, історію, традиції, мистецтво, етику народів інших країн. У процесі комунікативної діяльності він вирішує соціальні, інтелектуальні та інші проблеми. Все це може бути специфічним предметом навчальної діяльності, що задовольняє пізнавальну потребу студентів засобами іноземної мови, яка вивчається [4].

Для вільного володіння іноземною мовою недостатньо навчати студентів засобів вираження думки, тобто лексико-граматичних структур, хоча рівень сформованості комунікативної компетенції прямо пов’язаний із рівнем оволодіння лексичним і граматичним аспектами мови, усвідомленням правил поєднання слів, їх сполучуваності, проявів семантичної та синтаксичної валентності. Вивчення такого матеріалу сприяє збагаченню мовлення не тільки кількісно, але і якісно. Необхідно також відпрацьовувати способи побудови та формулювання думки іноземною мовою, причому слід зазначити, що засоби та

способи формування висловлення нерозривно пов’язані, тому що іноземна мова – це не форма й не спосіб спілкування, а зміст [4; 5]. Необхідно узгоджувати вживання мовних одиниць із їхнім внутрішнім змістом, студентові повинні бути зрозумілі внутрішні закони іншомовної реальності, смисловий світ іноземної мови.

Завданням викладача іноземної мови є допомогти студентові включити до своєї індивідуальної свідомості новий смисловий світ, представлений іноземною мовою, зробити так, щоб у того, кого навчають, зберігався інтерес до процесу вивчення іноземної мови, щоб він міг самостійно вдосконалювати отримані знання, розуміючи внутрішні закони функціонування іншої мови. Необхідно визнати, що вивчати мову треба осмислено, звертаючись до системи уявлень на рівні когнітивної свідомості народу [4].

У сучасній системі викладання іноземної мови у вищому навчальному закладі істотними компонентами змісту навчання є культура та література країн досліджуваної мови, а в методиці викладання висувається когнітивна (пізнавальна) орієнтація, при цьому акцент мети навчання зміщується з комунікативної на міжкультурну комунікацію. Процес оволодіння іноземною мовою тісно пов’язаний із розумовою діяльністю студента. Якщо в процесі вивчення інших дисциплін студент одержує інформацію про те, що існує поза його свідомістю, то в процесі вивчення іноземної мови він знайомиться з теоретичними знаннями про мову та опановує практичні мовні вміння.

Безмежність іноземної мови як предмета засвоєння вимагає пошуку критеріїв і напрямів відбору “кінцевого змісту” для безпосереднього викладання у вищій школі. Серед лінгвістів і психологів вважається продуктивним напрямом для подолання “безрозмірності мови” обмеження мовного матеріалу на основі розмежування сфер спілкування (Р.П. Мільруд, Є.І. Пассов, В.Л. Скалкін). Згідно з Є.І. Пассовим, при навчанні говорінню студентів мовний матеріал варто організовувати навколо ситуацій, які розглядаються як системи стосунків тих, хто навчається [9].

Традиційні методи навчання іноземної мови передбачають засвоєння знань у штучних ситуаціях, внаслідок чого майбутній фахівець не бачить зв’язку досліджуваного предмета зі своєю майбутньою професійною діяльністю. Найбільш ефективним з-поміж нових засобів розвитку мислення майбутніх фахівців, які відповідають специфіці предмета “Іноземна мова” є моделювання ситуацій або технологія ситуаційного навчання. Зазначена технологія у

ОСВІТНЬО-ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

навчанні забезпечує імітацію елементів професійної діяльності, її типових та істотних рис. Її використання на заняттях з іноземної мови дає можливість сформувати навички та вміння спілкування, розвиває звичку до самоконтролю, сприяє реальній підготовці студентів до майбутньої професійної діяльності та життя в суспільстві в цілому, допомагає зробити заняття з іноземної мови більш живими, цікавими, змістовними, дає можливість студентам більше і частіше висловлювати власні думки, почуття, оцінювання, тобто мислити іноземною мовою.

Завдання викладача полягає в тому, щоб створити умови практичного оволодіння мовою для кожного студента, створити такі ситуації навчання, що дозволили б кожному проявити свою активність, свою творчість. Завдання викладача – активізувати пізнавальну діяльність студента в процесі навчання іноземним мовам. Стосунки, у свою чергу, виникають під впливом чотирьох основних факторів: соціального статусу, ролі людини як суб'єкта спілкування, діяльності та етичних норм. Специфіка іноземної мови полягає в її багатофакторності.

Згідно з класифікацією Л. Семушкіної та Н. Ярошенко [8], навчальні ситуації поділяються на такі види:

1. Неімітаційні, до яких можна віднести проблемну лекцію, евристичну бесіду, навчальну дискусію, пошукову лабораторну роботу, дослідницький метод, самостійну роботу з навчальною програмою (програмне навчання), самостійну роботу з літературою.

2. Імітаційні: неігрові – аналіз конкретних навчальних ситуацій, вирішення ситуаційних навчальних задач, вправи-дії за інструкцією (лабораторні та практичні роботи за інструкцією), виконання індивідуальних завдань у процесі виробничої практики; ігрові: імітація діяльності, розігрування ролей (елементи ділової гри), ділова гра.

На нашу думку, найприроднішою й найпродуктивнішою формою практики вільного мовлення для тих, хто вивчає іноземну мову, є групове обговорення проблеми в процесі взаємного обміну думками, іншими словами, дискусія. Участь у дискусії викликає у студентів готовність викласти свою позицію в найбільш яскравій, переконливій формі, знайти такі слова і вирази, такі аргументи, які б якнайповніше висвітлювали їх моральну позицію, – і все іноземною мовою. Цим визначається величезна цінність дискусії в процесі вивчення іноземної мови.

Що стосується гри, зокрема в діловій – усі

сторони рівні. За аспектом мовлення ігри поділяються на: фонетичні, лексичні, граматичні, синтаксичні, стилістичні; за видом мовленнєвої діяльності: навчання аудіювання, діалогічного та монологічного мовлення, читання, письмо; за формою проведення: предметні, рухливі з вербальним компонентом, сюжетні, рольові, ігри-змагання, інтелектуальні ігри, ігри-взаємодії; за способом організації: комп'ютерні, письмові, усні, імітаційні, креативні; за складністю і тривалістю; за кількісним складом учасників: індивідуальні, парні, групові, командні, колективні; за цільовими орієнтаціями: дидактичні, виховальні, розвивальні, соціалізувальні [1].

Ураховуючи взаємовплив названих чинників, викладачу іноземної мови слід, передусім, формувати комунікативну компетентність, високий рівень якої позитивно впливатиме на самооцінку студентів.

Специфіка використання дискусій, ділових ігор на заняттях з іноземної мови сприяє розвитку діалогічних стосунків, емпатійно-рефлексивних процесів, усвідомлення особистісних ситуацій у спілкуванні, – тобто сприяє ефективному розвитку комунікативного потенціалу. Тут слід особливо відмітити, що найважливішою педагогічною умовою розвитку комунікативних умінь особистості є моделювання реальних ситуацій спілкування й педагогічної взаємодії на принципах співпраці та діалогу.

Використання в процесі навчання іноземної мови “імітаційних ділових ігор”, створення в навчанні імітації конкретних умов, а також дій та стосунків фахівців є засобом розвитку теоретико-практичного мислення, актуалізації та закріплення знань. Розвиток особистості фахівця в діловій грі “обумовлений засвоєнням професійних дій (норм) і норм стосунків учасників” [7, 11].

Рольова гра дозволяє враховувати індивідуальні особливості студентів, їхні інтереси, виступає як ефективний засіб створення і розвитку мотивації до іншомовного діалогічного спілкування, сприяє реалізації особистісно орієнтованого підходу в навчанні іноземній мові, коли в центрі уваги знаходиться студент зі своїми інтересами, емоціями, переживаннями, потребами. Моделювання такого роду ситуацій дозволяє наблизити мовну діяльність до реальної комунікації, можливість використання мови як засобу спілкування, актуалізуючи як вербальні, так і невербальні засоби спілкування. Тим самим рольова гра забезпечує реалізацію технології комунікативно-спрямованого навчання.

Зазначена технологія дозволяє “залучити

ОСВІТНЬО-ВИХОВНІ МОЖЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

більшість студентів до спільної діяльності з метою досягнення поставлених цілей, активізувати мовленнєву активність тих, кого навчають, відчути позитивно-емоційний стан від пізнавального спілкування, усвідомити необхідність у пізнавальному спілкуванні, знизити рівень тривожності і зняти психологічні бар'єри при породженні іншомовного мовлення" [10, 40].

Ще одна особливість, що доводить відповідність зазначених технологій навчання специфіці предмета викладання іноземної мови. Як відмічає Е.В. Ковалевська, "це не лише і не стільки знання аспектів мови і уміння в різних видах мовленнєвої діяльності, скільки розвиток творчих здібностей тих, хто навчається, сформованість механізму пошуку в інформаційному полі іноземної мови" [6, 50].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, інноваційні технології спроможні забезпечувати якісно новий рівень навчання іноземної мови. Освітньо-виховні можливості інноваційних технологій у процесі навчання іноземних мов полягають у зміні ролі викладача, що передбачає організацію педагогічної суб'єкт-суб'єктної взаємодії з високим ступенем інтенсивності іншомовного спілкування; забезпеченні мотиваційної готовності до професійної взаємодії; розвитку особистісної рефлексії та звички до самоконтролю; орієнтації на міжособистісне спілкування і вплив на психологічну і соціальну структуру особистості майбутнього педагога; орієнтації на творчий характер навчальної діяльності, розвиток критичного або творчого мислення студентів; орієнтації ретельно підібраних видів навчальної діяльності на реальні ситуації та зв'язок із поточними подіями; створенні умов для штучного іншомовного середовища, що в цілому позитивно впливає на результати іншомовної підготовки та значно підвищує рівень іншомовної комунікативної компетенції студентів.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в розробці комплексу інтерактивних вправ для формування у студентів умінь іншомовної комунікативної взаємодії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Автомонова О.О. *Ідеї інтегративності у викладанні іноземної мови в досвіді вчителів-новаторів України. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО Державного лінгвістичного університету (Лінвапакс-УШ)*. – К.: Видав. центр КДЛУ, 2000. – Вип. 3. – С. 760–764.
2. Беспалько В. П. *Слагаемые педагогической технологии / Владимир Павлович Беспалько* – М.: Педагогика, 1989. – 192 с.

3. Закон України "Про вищу освіту" від 1 липня 2014 р. № 1556 VII // Відом. Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37/38. – Ст. 16, 36, 2004.

4. Зимняя И. А. *Психология обучения иностранным языкам в школе / И. А. Зимняя*. – М.: Просвещение, 1991. – 222 с.

5. Кан-Калик В.А. *Педагогическое творчество / В.А. Кан-Калик, В.Д. Никандров*. – М.: Педагогика, 1990. – 140 с.

6. Ковалевская Е.В. *Проблемность в преподавании иностранных языков: Современное состояние и перспективы [Текст]: Учебник для вузов / Е.В. Ковалевская*. – М.: МНПИ, 1999. – 120 с.

7. Леонтьев А.А. *Педагогическое общение [Текст] / А.А. Леонтьев*. – М.: Знание, 1979. – 48 с.

8. Семушкина Л.Г., Ярошенко Н.Г. *Содержание и технология обучения в средних специальных учебных заведениях: Учеб. пособ. / Л.Г. Семушкина, Н.Г. Ярошенко*. – М.: Мастерство, 2001. – 272 с.

9. Сопілко Н. В. *Особенности преодоления психологических бар'єров у студентов у процесі навчання: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Сопілко Наталія Вікторівна*. – Хмельницький, 2008. – 268 с.

10. Языкова Н.В. *Вопросы подготовки учителя. Цели и содержание методической подготовки студентов пед. факультетов ин. языков [Текст] / Н.В. Языкова // Иностранные языки в школе*. – 1995. – №3. – С. 38.

REFERENCES

1. Avtomonova, O.O. (2000). *Idey intehratyvnosti u vykladanni inozemnoi movy v dosvidi vchyteliv-novatoriv Ukrainy* [Ideas of integrity in foreign language teaching in teachers-novators' experience]. Bulletin of the UNESCO Department of State Linguistic University. Kyiv: KDLU Publ., vol. 3, pp. 760–764. [in Ukrainian].
2. Bepalko, V.P. (1989). *Slagaemye pedagogicheskoy tekhnologii* [Constituents of pedagogical technology]. Moscow: Pedagogika, 192 p. [in Russian].
3. Law of Ukraine "Pro vyshchu osvitu" [About higher education] from July, 1 2014 № 1556 VII. Verhovna Rada Bulletin, № 37/38, pp. 16, 36, 2004. [in Ukrainian].
4. Zimnyaya, I.A. (1991). *Psikhologiya obucheniya inostrannym yazykam v shkole* [Psychology of teaching foreign languages at school]. Moscow: Prosveshchenie, 222 p. [in Russian].
5. Kan-Kalik, V.A. & Nikandrov, V.D. (1990). *Pedagogicheskoe tvorchestvo* [Pedagogical creative work]. Moscow: Pedagogika, 140 p. [in Russian].
6. Kovalevskaya, Ye.V. (1999). *Problemy i perspektivy prepodavaniya inostrannykh yazykov: Sovremennoe sostoyanie i perspektivy* [Problems in foreign language teaching. Modern state and prospects]. Moscow: MNPI, 120 p. [in Russian].
7. Leontev, A.A. (1979). *Pedagogicheskoe obshchenie* [Pedagogical communication]. Moscow: Znanie, 48 p. [in Russian].
8. Semushkina, L.G. & Yaroshenko, N.G. (2001). *Soderzhanie i tekhnologiya obucheniya v srednikh*

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

spetsialnykh uchebnykh zavedeniyakh [Content and technology of education in special educational establishments]. Moscow: Masterstvo, 272 p. [in Russian].

9. Sopilko, N.V. (2008). *Osoblyvosti podolannya psykholohichnykh barieriv u studentiv u protsesi navchannia* [Peculiarities of overcoming students' psychological barriers in educational process]. Candidate's thesis, 268 p. [in Ukrainian].

10. Yazykova, N.V. (1995). *Voprosy podgotovki uchitelya. Tseli i sodержanie metodicheskoy podgotovki studentov ped. fakultetov in. yazykov* [Questions of teachers training. Aims and content of students' methodological training at pedagogical foreign language departments]. Foreign languages at school, no.3, p. 38. [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 07.09.2017

УДК 37.064/37.04 (045)

Олена Сас, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

У статті розглянуто окремі аспекти проблеми формування духовної культури майбутніх вихователів. Проведено аналіз наукових досліджень з означеної проблеми, розкрито сутність основних понять. З'ясовано, що поняття духовна культура складне і визначається певною структурою. Доведено необхідність формування духовної культури у майбутніх вихователів. Наголошено на доцільності використання різних методів формування духовної культури у процесі професійної підготовки фахівців дошкільної освіти. Надано поради щодо застосування окремих форм та методів роботи, зокрема таких: етичні бесіди, дискусії, тренінги, конференції, семінари тощо.

Ключові слова: духовність, духовна культура, майбутні вихователі, дошкільний заклад, методи, діти дошкільного віку.

Лит. 6.

Елена Сас, кандидат педагогических наук, доцент кафедры дошкольной педагогики, психологии и профессиональных методик Хмельницкой гуманитарно-педагогической академии

ФОРМИРОВАНИЯ ДУХОВНОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ

В статье рассмотрены отдельные аспекты проблемы формирования духовной культуры будущих воспитателей. Проведен анализ научных исследований обозначенной проблемы, раскрыта сущность основных понятий. Было выяснено, что понятие духовная культура сложное и раскрывается определенной структурой. Доказана необходимость формирования духовной культуры у будущих воспитателей. Отмечено целесообразность использования различных методов формирования духовной культуры в процессе профессиональной подготовки специалистов дошкольного образования. Даны советы по применению отдельных форм и методов, в частности таких: этические беседы, дискуссии, тренинги, конференции, семинары.

Ключевые слова: духовность, духовная культура, будущие воспитатели, дошкольное учреждение, методы, дети дошкольного возраста.

Olena Sas, Ph.D. (Pedagogy), Senior Lecturer of the Preschool Pedagogics, Psychology and Professional Techniques Department Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy

THE FORMING OF SPIRITUAL CULTURE OF FUTURE EMPLOYEES

In the article some aspects of the problem of forming the spiritual culture of future educators are considered. The theoretical analysis of the study of the formation of the spiritual culture of future educators in the psychological and pedagogical literature was conducted, which allowed analyzing the basic concepts: "spirituality", "culture", "and spiritual culture". The author notes that the formation of the spiritual culture of the future educator is not only a practical problem, which is associated with an increase in the efficiency of students' professional training. First of all, it is a problem of understanding nature, the ability of person to be spiritually cultural. And this broad scientific and theoretical content makes the problem relevant in modern education. Directly for teachers, this problem helps to solve one of the central theoretical problems – the relationship between the mental and spiritual development of a person in the process of professional